

Ramon Vila Capdevila "Caracremada"

Castellnou de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellnou de Bages - 08251

Coordenades:

Latitud: 41.83389
Longitud: 1.83701
UTM Est (X): 403433
UTM Nord (Y): 4631987

Classificació

Número de fitxa: 08062 - 102
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Segle: XX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: La dignificació de l'espai d'enterrament i l'espai del Museu dels Maquis han permès reivindicar la seva figura.
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Obert
Ús actual: Social
Titularitat: Pública

Fitxes associades:

[Tomba del Ramon Vila Capdevila "Caracremada"](#)

[Museu dels Maquis](#)

[La Creu del Perelló](#)

[La Plana de Peguera](#)

[Cementiri de Castellnou de Bages](#)

Autoria de la fitxa: Laura Llorens Travé i Jordi Tornés Bes

Data de registre de la fitxa: dt., 23/01/2007 - 01:00
Autoria de la darrera revisió: Oficina de Patrimoni Cultural
Data de la darrera revisió: dj., 30/04/2026 - 15:08

Descripció

Són moltes les històries en les que es relaciona Ramon Vila Capdevila amb el poble de Castellnou de Bages. Era molt conegut a la zona, ja que s'havia amagat en diferents masos i en diverses barraques del terme municipal, amenaçant de represàlies a qui donés informació de la seva situació. Però el fet més destacat que relaciona Ramon Vila amb Castellnou és la seva mort i posterior enterrament al cementiri de Castellnou. Ramon Vila travessava els Pirineus prop de Solsona a finals del juliol de 1963, passant per la Serra de Pinós i seguia pel Cardener, fins arribar a Palà. Després va anar fins a Camps i Fals, i va seguir fins a Sant Joan de Vilatorrada, pels voltants de Coll-Baix. Anava per la font del Rel i pel marge del rierol de Rajadell. Seguia la via fèrria, fins a arribar al desnivell de Can Prim. Allà es va aturar, el seu objectiu eren les torres de conducció de línies d'alta tensió que subministraven energia elèctrica a Barcelona. El 2 d'agost, cap a les onze de la nit, va col·locar les càrregues a les torretes. L'explosió es va produir a primeres hores de la matinada, i va reprendre el camí de tornada. Quan encara era de nit va tornar cap a la zona de Calders, i travessant el riu Cardener, es va internar pel bosc que s'estén entre Sallent i Balsareny. La nit del 6 al 7 d'agost va travessar el riu Llobregat en direcció cap a Calders. Arribada la mitjanit, en un enfrontament amb la guàrdia civil en el qual no va tenir ni temps de disparar, queia mortalment ferit. L'últim guerriller català va ser assassinat en el paratge de la Creu del Perelló, situat entre els termes municipals de Castellnou de Bages i Balsareny. Sembla que la seva agonia va durar tota la nit i que morí amb l'esquena acomodada en la seva motxilla i amb la metrallera encara a les mans, i els membres de la guàrdia civil de la 231 comandància de Manresa (uns 200 guàrdies), no van gosar apropar-s'hi. La notícia de la seva mort va córrer per les comarques del Bages i el Berguedà: *"En Maroto és mort, l'han matat les cadernerres!"*.

Observacions:

Al Museu dels Maquis es conserven les botes que duia Caracremada quan va morir i amb les quals va ser enterrat. Aquestes botes mostren la particularitat de tenir la puntera i el taló col·locats a la inversa amb la intenció de confondre els perseguidors.

Història

Ramon Vila Capdevila va néixer a Peguera (Fígols, Berguedà) el 2 d'abril de 1908, a la casa de la Plana de Peguera. Vila va ser conegut com a *Maroto*, *Pasos Largos* o també com a Caracremada, nom amb què, segons alguns autors, va ser rebatejat per la policia i la premsa, possiblement per les cremades que li havia fet un llamp que li desfigurà la part dreta del rostre, el 1923, quan era a la masia Casa Jorba de Castellar de Riu, fent feines de pagès amb la seva mare, que va morir arran d'aquest accident. D'un valor i coratge personal extraordinari mai no va tolerar el feixisme, que va combatre fins a la mort. L'altre cap guerriller del Berguedà, Marcel·lí Massana, deia d'ell: *"En Ramon fou, sens dubte, el millor de tots nosaltres"*. Era un home alt, amb una gran força física i gran agilitat, per això, sembla que en cercles íntims era anomenat *Jabalí*. Des de molt jove va treballar amb el seu pare a les mines de Fígols, on s'afilià a la Confederació Nacional de Treballadors (CNT). El 18 de gener de 1932 va participar a la insurrecció de Fígols i, tot i que en un primer moment va aconseguir fugir de la Guàrdia Civil, acabà poc després a la presó quan va ser detingut a Barcelona per repartir propaganda, i va ser condemnat a quatre anys de presó. A la presó va

aprendre a llegir i escriure. Poc després de sortir-ne va ser detingut de nou per haver perpetrat un atracament a una farmàcia de Castelló de la Plana. Amb l'aixecament militar contra la República, inici de la Guerra Civil, va ser alliberat pels propis treballadors de la presó, es va allistar a la columna de ferro valenciana, i va passar a lluitar al front de Terol fins el març del 1937 que va ser cridat a la 153 Brigada Columna Terra i Llibertat. Durant la guerra va ser "Comisario de Abastecimientos" de la central tèrmica de Fígols i també responsable polític de la zona. Quan va acabar la Guerra Civil Espanyola va passar a França i va ingressar a l'escola d'activistes de Tolosa, on coneixeria els membres també llegendaris dels maquis Josep Facerias i Quico Sabater. Juntament amb altres llibertaris, va passar a organitzar la resistència llibertària a Catalunya, amb la creació de grups volants, que actuaven a l'un i altre costat dels Pirineus. A França era conegut com a Ramon Llaugí o capità Raymond, i va col·laborar amb la resistència francesa contra el nazisme fins la victòria dels aliats, moment en què va reprendre la lluita armada contra el franquisme en territori català. Feia de guia de la CNT, amb el nom de Ramon Llaugí, travessant en múltiples ocasions els Pirineus, tant per a transportar carregaments d'armes per als grups d'acció, com per a traslladar activistes a l'altre costat del Pirineus. Col·labora amb diversos grups de guerrillers, com els de Facerias, Massana i Quico Sabater. Ramon Vila creia que el sabotatge contra les torres d'alta tensió i instal·lacions de subministrament elèctric era l'única manera d'acabar amb el règim franquista, l'única opció al seu abast per acabar amb l'economia de l'estat. La seva última acció va ser el 2 d'agost de 1963 al terme municipal de Rajadell, proper a Castellnou, on entre les vies del tren i el mas de Can Jona, es van produir diverses explosions i van ser volades tres torretes de conducció d'energia elèctrica; la guàrdia civil, que va acusar a Ramon Vila dels fets, es va posar en estat d'alerta i més de dos-cents efectius es van distribuir per les rutes habituals de maquis i contrabandistes, disposats a capturar-lo.

El dimecres 7 d'agost de 1963, poc després de la mitjanit, la guàrdia civil de la comandància 231 de Manresa, a la Creu del Perelló, que fa de límit entre Castellnou i Balsareny, molt a prop del mas abandonat de la Creu, va disparar contra un sospitós, que va resultar ser Ramon Vila Capdevila. Aquella mateixa nit, el doctor Ramon Reguant, forense de Sallent, i el seu fill, Josep Maria li van practicar l'autòpsia i el van enterrar fora del recinte del cementiri, a ponent de la paret occidental de la rectoria (avui, la zona enjardinada de davant del museu). El cos va quedar dipositat damunt d'un plàstic, de bocaterrosa, i amb les botes col·locades a banda i banda del cap. Anys més tard, el 1999, en el marc de les actuacions per remodelar l'antic cementiri que es van endegar per part de l'Ajuntament de Castellnou i el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL) de la Diputació de Barcelona, es va portar a terme l'exhumació de Ramon Vila, una actuació que van dirigir Marta Pujol, arqueòloga forense, i Antoni González, com a cap de l'SPAL, amb la voluntat de localitzar el cos i donar-li una sepultura digna a l'antic cup de can Batista. Amb la mort de Ramon Vila Capdevila, arribà el final històric de la lluita dels maquis antifranquistes a Catalunya.

Bibliografia

AA.VV. (1986). Gran Enciclopèdia Catalana. Grup Enciclopèdia Catalana S.A. Barcelona. AA.VV. (2000). Exhumació, estudi i inhumació definitiva de les restes de Ramon Vila Capdevila. Quaderns científics i tècnics de restauració monumental Q12. Diputació de Barcelona. Barcelona.

VILA ROVIRA, Pere (1991). Recull Històric. Castellnou de Bages. Ajuntament de Castellnou de Bages.

Pujol Masip, M. (2022). *Treball tècnic de recerca per documentar exhaustivament totes les fosses del període de la Guerra Civil i la dictadura franquista del municipi de Castellnou de Bages*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia, Direcció General de Memòria Democràtica. Consulta: https://repositori.justicia.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.14226/1633/treball-castellnou-de-bages_ACC.pdf

Ericsson Navarro, P. (2019), "Els ossos no menteixen", *La Mira*. <https://www.lamira.cat/histories/1092/els-ossos-no-menteixen> (consulta: març 2026).

Enllaços d'interès:

[Banc de la Memòria Democràtica - Cementiri de Castellnou de Bages](#)

Les botes de Ramon Vila i Capdevila

El juny de 1939 van ser enterrades les restes de Ramon Vila i Capdevila. El granter va ser enterrat en un dels botes ligades al col·li, sota la còrca i sobre un fangol rectangular de plàstic. Finalment, l'enterrament fou destruït i les restes van ser dipositades en una caixa de fusta i enterrades a Castellnou de Bages a la torre de l'antic carrer de Cas Ramon, traslladant-se en busse, en 1974, a l'enterrament sota les restes de les restes humanes espargides durant les excavacions fetes a l'entorn de l'església de començat.

Les botes, que ara s'exposen, van ser restaurades al Museu de la Pell de Vic.

gues estat possible.

Ramon Vila i Capdevila, Caracremada
(Peguera, 1908 – Castellnou de Bages, 1963)

Imatge: Centre d'Estudis Josep Ester Borràs (Berga)

Neix al llogarret de Peguera al si d'una família perseguida per la mala sort. De ben petit, un incendi crema la casa familiar i li provoca les cremades a la cara que li donen el sobrenom que l'acompanya tota la vida. Poc després, un llamp mata la seva mare. De jove treballa a la central tèrmica de Cercs. S'afilia a la CNT i participa en la insurrecció obrera de la conca de l'Alt Llobregat de l'any 1932. Arran d'aquests fets passa els primers mesos de presó. Un cop en llibertat, s'imbueix de l'ambient de lluita obrera de Barcelona i participa en la vaga de tramvies, fet que el torna a portar a la presó. En començar la guerra civil és alliberat i s'allista a la Columna de Ferro de València, per passar després a la columna Terra i Llibertat. Quan acaba la guerra s'exilia a França i és internat al camp de concentració de Sant Cebrià de Rosselló i al d'Argelers, d'on fuig. L'any 1943, durant la Segona Guerra Mundial, és detingut pels nazis a Perpinyà. L'any següent s'escapa i s'incorpora a la resistència francesa, on se'l coneix com a Capità Raymond. En agraïment, les autoritats franceses li concedeixen la Legió d'Honor, que ell rebutja. I torna a Catalunya per continuar la guerra perduda. Home solitari, de poques paraules, robust i avesat a la duresa de la muntanya, centra les seves accions en el sabotatge de les torres elèctriques que alimenten les fàbriques i les ciutats. També serveix de guia als clandestins que es mouen entre França i Barcelona, i participa en accions conjuntes amb Marcel·lí Massana, com l'atracament de la colònia de la Plana. Irreductible, continua la lluita quan tots els altres han abandonat o han caigut. Desconnectat dels dirigents de l'organització, segueix una vida mot humil a prop de Prada de Conflent. A l'agost del 1963 és mort per la Guàrdia Civil a la Creu del Perelló, després d'haver sabotejat unes línies elèctriques a Rajadell.

